

خبرنامه هفتگی

مدیریت تعارض منافع

شماره بیست و یکم - ۲۴ تا ۳۰ آبان ۱۳۹۹

مرکز توانمندسازی حاکمیت و جامعه جهاد دانشگاهی
۱ آذر ۱۳۹۹

۲۱

بنام خداوند جان و آفریننده

خبرنامه هفتگی مدیریت تعارض منافع

شماره بیست و یکم - ۲۴ تا ۳۰ آبان ۱۳۹۹

مجموعه مطالعه و پایش تعارض منافع در ایران - ۲۱

مرکز توانمندی سازی حاکمیت و جامعه جهاد دانشگاهی

۱ آذر ۱۳۹۹

فهرست مطالب

- درآمد: قانون مدیریت تعارض منافع؛ درگیرودار مجلس و دولت ۲
- بخشنامه جدید مدیریت تعارض منافع وزارت راه و شهرسازی، در راه است..... ۶
- سیاست‌ها و برنامه‌های وزارت نیرو در مورد تعارض منافع..... ۱۱
- احیای شورایی عالی تامین اجتماعی می‌تواند تضاد منافع را کاهش دهد..... ۱۱
- تضاد منافع روزنامه‌نگاران و بازار آشفته‌ی ارزش‌های دیجیتال..... ۱۲
- تضاد منافع در زنجیره فولاد و راه‌اندازی انجمن جدید نوردکاران..... ۱۲
- نظر کارشناسی مرکز پژوهش‌ها: لایحه دولت اعلام وصول شود..... ۱۳
- تدوین قانون تعارض منافع در آموزش و پرورش و آموزش عالی..... ۱۴
- تصویب کلیات طرح مدیریت تعارض منافع در کمیسیون اجتماعی..... ۱۴
- بررسی و تصویب دو بند طرح تعارض منافع در کمیسیون اجتماعی..... ۱۵
- سازمان برنامه تضاد منافع در لایحه مشارکت عمومی-خصوصی را رد کرد..... ۱۵
- ناتوانی شورای امنیت از انجام وظایفش به دلیل تضاد منافع اعضا..... ۱۶
- تضاد منافع سیستمی خصولتی‌ها عامل اضمحلال بخش خصوصی است..... ۱۶
- تعارض منافع، مشکل اصلی بازار سرمایه است..... ۱۷
- گریز از تضاد منافع در مجلس: نظارت پارلمانی یا فراپارلمانی؟..... ۱۷
- برداشته شدن انحصار و تعارض منافع راهی برای رونق اقتصادی..... ۱۷
- بخشنامه تعارض منافع، فتح بابی برای مبارزه با فساد است..... ۱۸
- راه‌حل کنترل تورم و نقدینگی را باید در جای دیگری یافت..... ۱۸
- تحلیل تعارض منافع در فضای مجازی: موازی‌کاری مجلس با دولت در مدیریت تعارض منافع..... ۱۹

درآمد: قانون مدیریت تعارض منافع؛ درگیرودار مجلس و دولت

میلاد زمان

از زمانی که معاونت حقوقی ریاست جمهوری پیش‌نویس لایحه «مدیریت تعارض منافع در خدمات عمومی» را منتشر کرد تا تکمیل و نهایی شدن لایحه در هیئت دولت دو سال طول کشید. این لایحه که مشتمل بر (۴۰) ماده است در آذر ۹۸ در قالب لوایح دو فوریتی برای مجلس شورای اسلامی ارسال شد اما مجلس دهم فرصتی برای بررسی و تصویب لایحه نداشت. این لایحه در محافل تخصصی مورد بحث و نقد قرار گرفته و نقاط قوت و ضعف آن بررسی شده است، از این رو به نظر می‌رسد لایحه‌ای است که می‌تواند کارآمد باشد. در همین حال مجلس یازدهم در حال تهیه طرح ۲۷ ماده‌ای مدیریت تعارض منافع است و کمیسیون اجتماعی مجلس کلیات این طرح را تصویب کرده است. این اقدام مجلس شورای اسلامی در حالی صورت می‌گیرد که لایحه دولت که وقت و انرژی زیادی برای آن صرف شده است در انتظار بررسی در مجلس، معلق مانده است. در واقع در حالی که یک لایحه از طرف دولت آماده شده و برای مجلس ارسال شده است، نمایندگان مجلس شورای اسلامی آن لایحه را در دستورکار قرار نمی‌دهند و به طور موازی طرح دیگری را آماده می‌کنند. این اقدام مسبوق به سابقه نیست هرچند که مجلس دلایل خود را داشته باشد.

هرچند طرح مجلس مقدماتاً در اردیبهشت ۱۳۹۸ در مجلس دهم آماده و ارائه شد، اما دولت تنظیم لایحه مدیریت تعارض منافع را از دو سال پیش از آن آغاز کرده بود و در حال چکش‌کاری و تکمیل لایحه بر اساس نظرات کارشناسی نخبگان بود. در این فاصله طرح مدیریت تعارض منافع که توسط برخی نمایندگان محترم مجلس تهیه شده بود در مجلس اعلام وصول شد. هرچند آن طرح هم در مجلس دهم به جایی نرسید اما در مجلس یازدهم مجدداً به همان شکل به هیئت رئیسه و در تیرماه سال جاری اعلام وصول شد؛ در حالیکه هیئت رئیسه علی‌رغم پیگیری و تاکید دولت از وصول لایحه‌ی مدیریت تعارض منافع دولت خودداری می‌کرد.

در عرف قانون‌گذاری کشور لایحه ارسالی از طرف دولت بر طرحی که خود مجلس تهیه می‌کند ارجحیت تمام دارد. برای تهیه لایحه دولت زحمت زیادی کشیده شده است و با توجه به معضل تعارض منافع در ساختار اداری کشور، بررسی و تصویب هرچه سریع‌تر آن ضرورت دارد. اگر مجلس شورای اسلامی بر لایحه ایراداتی دارد آن را اصلاح کند و یا نظرات کارشناسی خود را در لایحه بگنجانند، این مهم نیازمند این نیست که کل لایحه دولت نادیده گرفته شود و با صرف وقت و هزینه اضافی یک طرح دیگر تهیه شود.

چالش تعارض منافع در آموزش و پرورش

در نبود قانون مدیریت تعارض منافع و معطل ماندن لایحه دولت در مجلس، محسن حاجی میرزایی وزیر آموزش و پرورش در تاریخ ۲۵ خرداد بخشنامه مدیریت تعارض منافع در آموزش و پرورش را ابلاغ کرد. ابلاغ این بخشنامه حرکتی امیدبخش برای حل معضل تعارض منافع در یک بخش از کشور بود. بخشنامه از آنجا حرکتی قابل تقدیر و مثبت بود

که یک قدم از لایحه مدیریت تعارض منافع جلوتر است چرا که در خود لایحه با ذکر تعاریف و موارد مختلف موقعیت‌های تعارض منافع، دستگاه‌ها را موظف کرده که مصادیق تعارض منافع را در بخش خود شناسایی و مرتفع کنند. از این رو بخشنامه وزیر آموزش و پرورش لایحه مدیریت تعارض منافع (که هنوز تصویب نشده) را یک قدم به اجرا نزدیک کرد.

اصلی‌ترین محور بخشنامه ممنوعیت راه‌اندازی و اداره مدارس و مراکز آموزشی غیردولتی توسط مدیران اجرایی آموزش و پرورش و بستگان آنها است. بدین معنی که مدیران آموزش و پرورش بین مالکیت مراکز آموزش غیردولتی و مقام دولتی باید یکی را انتخاب کنند. این امر نیازمند فرآیندهای سختی مانند مجاب‌سازی و اقناع ذی‌نفعان، جلب حمایت اجتماعی و همراهی بدنه اجرایی یک دستگاه است چرا که بطور معمول در یک اقدام اصلاحی، نیروهای مختلفی هست که می‌توانند در هر اقدامی انحراف ایجاد کنند. از طرفی مشخص است که نظام آموزش و پرورش کشور دچار خلاهای قانونی است و بروکراسی درهم‌ریخته و کژکارکرد آن توان اجرایی چندانی ندارد. در واقع بدنه دستگاه آموزش و پرورش و نحوه اجرای قوانین و بخشنامه‌ها نشان می‌دهد که بروکراسی و ساختار اداری ناکارآمد از یک طرف و حضور ذی‌نفعان متعدد و چندلایه حول منافع شکل گرفته در این نظام آموزشی از طرف دیگر، هرگونه اقدامی را از مسیر منحرف می‌کند. همچنین ذکر این نکته ضروریست که اقدام وزیر آموزش و پرورش در صدور بخشنامه به خوبی مورد توجه جامعه قرار نگرفت و امکان جلب حمایت اجتماعی برای فشار آوردن بر ذی‌نفعان فراهم نشد. در این خصوص اقدامی که اخیراً انجام شد و واکنش منفی فعالان حوزه آموزش و پرورش را در پی داشت، شاهد این مدعا است. چندی پیش رئیس سازمان مدارس و مراکز غیردولتی و توسعه مشارکت‌های مردمی آموزش و پرورش که گفته می‌شود دارای مجتمع آموزشی غیردولتی است از مدیریت این پست دولتی برداشته شد و به پست دولتی قائم‌مقام وزیر انتقال یافت. در واقع اقدام رخ داده و جابه‌جایی در پست‌های دولتی شائبه دور زدن بخشنامه را ایجاد کرده و این کار عملکرد وزیر در خصوص مدیریت تعارض منافع را زیر سوال می‌برد.

از طرف دیگر سه ماه از مهلت دو ماهه وزیر بعد از صدور بخشنامه می‌گذرد ولی هنوز گزارش دقیق و جامعی در خصوص اقدامات صورت گرفته درباره بخشنامه در حوزه‌هایی نظیر سازمان نوسازی مدارس، سازمان پژوهش و برنامه ریزی آموزشی منتشر نشده است. به جز مثال بالا موارد متعدد دیگری از طرف فعالان حوزه آموزش و پرورش در خصوص تعارض منافع نیز مطرح می‌شود که باید به آنها پاسخ داده شود. مشخص است که حل معضل تعارض منافع نیازمند اقناع جامعه و استفاده از آن جهت پیشبرد اقدام اصلاحی است. کم‌توجهی به این امر باعث می‌شود تا اقدامات و بخشنامه‌ها در نظر عموم به صورت نمایش دیده شود هرچند که عزم اصلاح جدی باشد. متأسفانه این اتفاق برای عملکرد چندماهه وزیر آموزش و پرورش در خصوص مدیریت تعارض منافع افتاده است و باز خورد منفی جامعه به اقدامات وزیر و وزارتخانه بازتاب بیشتری دارد. این امر نشان دهنده مشکلات و موانع موجود بر سر راه مدیریت تعارض منافع و همچنین قدرت و نفوذ ذی‌نفعان این حوزه است. باید تأکید کرد که اصلی‌ترین راه برای غلبه بر این موانع و فشار بر ذی‌نفعان پرنفوذ تکیه بر حمایت اجتماعی از اقدامات است. این کار با ارائه گزارش‌های منظم و دقیق از روند اقدامات و مشکلات پیش‌رو از جانب وزیر و همراهان وی و انتشار عمومی آنها و درگیر کردن ذی‌نفعان اصلی (خانواده‌ها

و فرهنگیان) امکان‌پذیر است. این گزارش‌ها فضا را روشن کرده و اجازه می‌دهند افکار عمومی پشتیبان اقدامات صحیح شوند و تلاش‌های بالاترین مقام اجرایی برای به ثمر رساندن لایحه تقویت شود.

بخشنامه مدیریت تعارض منافع وزارت نیرو و راه پیش رو

بخشنامه نحوه مدیریت تعارض منافع در تاریخ هیجدهم آبان ماه سال جاری با ۳۱ بند از جانب رضا اردکانیان وزیر نیرو برای وزارت نیرو و دستگاه‌های تابعه ابلاغ شد. این بخشنامه با تعریف و شناسایی موقعیت‌های تعارض منافع و خطاب قرار دادن مدیران و کارکنان وزارت نیرو سعی دارد این معضل را به نحوی مدیریت کند. با وجود اینکه انتقاداتی به این بخشنامه از جانب کارشناسان وارد است ولی با توجه به مسکوت ماندن لایحه مدیریت تعارض منافع در مجلس، اقدامی روبه‌جلو محسوب می‌شود. در این خصوص باید گفت که لازم است وزیر نیرو به انتقادات و پیشنهادات کارشناسان برای بهبود بخشنامه و کارایی آن توجه کند، اما از طرف دیگر تجربه چندماه گذشته و اتفاقات مربوط به بخشنامه مدیریت تعارض منافع در وزارت آموزش و پرورش مشخص می‌کند که صرف ابلاغ بخشنامه از بالا به پایین مشکلی را حل نمی‌کند چرا که در یک بروکراسی کژکارکرد هر تعداد که از این بخشنامه‌ها صادر شود عملاً راه به جایی نمی‌برد و بیشتر به شائبه اقدامات نمایشی وزیر و مدیران دامن می‌زند. برای اینکه فضای عمومی مانند اجرای بخشنامه تعارض منافع در وزارت آموزش و پرورش درگیر این جو منفی نشود ضروریست که تیم نظارت بر اجرای بخشنامه در وزارت نیرو گزارشات منظم و با جزئیات ارائه و از کلی‌گویی و اظهارات مبهم پرهیز کند و از ظرفیت نهادهای مدنی برای نظارت بر این روند استفاده شود. در کنار این قبیل اقدامات بسیار مهم است که وزیر نیرو و همکاران وی در تمام فرآیند اجرای بخشنامه به دنبال جلب مشارکت و همراهی نیروهای اجتماعی از قبیل رسانه‌ها و افکار عمومی و همچنین ذی‌نفعان و بازیگران متضرر شده از تعارض منافع در حوزه نیرو باشند، تعامل و همکاری و همفکری با این نیروها قدرت پشتیبانی موثری برای غلبه بر موانع اجرای بخشنامه ایجاد می‌کند. این کار از آن جهت ضرورت دارد که تجربه بخشنامه وزیر آموزش و پرورش و دیگر تجارب مدیریت تعارض منافع مانند تجربه عباس آخوندی وزیر سابق راه و شهرسازی نشان داده است که گروه‌های ذینفع و منتفع از وجود تعارض منافع در سطوح مدیریت و بدنه و شرکت‌های تابعه وزارتخانه‌ها قدرت قابل توجهی جهت ایجاد انحراف و در نهایت به بن‌بست رساندن بخشنامه و اقدامات اصلاحی در این خصوص را دارند. وزارت نیرو برای جلب حمایت اجتماعی می‌تواند از روش‌های کاربردی حمایت‌طلبی استفاده کند و با یک برنامه اقدام حمایت‌طلبی منسجم راه را برای حل معضل تعارض منافع در بخش انرژی و نیرو هموار کند.

گزیدهٔ اخبار، تحلیل‌ها و گزارش‌های اصلی هفته گذشته در حوزه تعارض منافع به این شرح است:

- محمدباقر قالیباف رئیس مجلس گفت تعارض منافع که در سطوح و لایه‌های مختلف بازار سرمایه وجود دارد مانع اصلی حل مشکلات بورس است.
- مرکز پژوهش‌های مجلس در اظهارنظری کارشناسی در مورد طرح مدیریت تعارض منافع مجلس نتیجه‌گیری کرده که پیگیری‌های لازم جهت اعلام وصول لایحه مدیریت تعارض منافع دولت که به مجلس ارسال شده است در دستور کار قرار گیرد.

- عباس گودرزی نایب رییس کمیسیون اجتماعی مجلس خبر داده که کلیات طرح مدیریت تعارض منافع در کمیسیون تصویب شده و همزمان، علی بابایی کارنامی سخنگوی کمیسیون اجتماعی از بررسی و تصویب دو بند طرح تعارض منافع در کمیسیون اجتماعی خبر داد.
- محمد صالح اولیا معاونت تحقیقات و منابع انسانی وزارت نیرو از تشکیل کارگروهی با عضویت مدیران بازرسی شرکت‌های مادر تخصصی این وزارتخانه برای بررسی مفاد بخشنامه اخیر وزارت نیرو در مورد مدیریت تعارض منافع خبر داده است.
- علی محمد عبدی قهرودی، مدیر کل دفتر مهندسی ساختمان وزارت راه و شهرسازی در گفت‌وگو با مرکز توانمندسازی حاکمیت و جامعه خبر داد تا دو ماه آتی بخشنامه جدیدی را تدوین خواهیم کرد که با امضای مقام عالی وزارت جایگزین بخشنامه قبلی شود که معایب بخشنامه قبلی را برطرف خواهد کرد.
- علیرضا حیدری فعال کارگری و کارشناس روابط کار، احیای شورای عالی تامین اجتماعی را عاملی برای کاهش تضاد منافع در حوزه‌ی صندوق‌های بیمه‌ای عنوان کرده است.
- علی کریمی فیروزجایی عضو کمیسیون آموزش و تحقیقات مجلس مصوبه اخیر معاونت آموزشی وزارت علوم در ایجاد محدودیت پذیرش دانشجوی دکتری در دانشگاه‌های دولتی و در مقابل، تسهیل پذیرش دانشجوی دکتری در دانشگاه‌های خصوصی را ناشی از تعارض منافع در وزارت علوم عنوان کرده است.

مرکز توانمندسازی حاکمیت و جامعه جهاد دانشگاهی - ۱ آذر ۱۳۹۹

با ما در تماس باشید

برای ارسال نقدها، نظرات و پیشنهادهای در مورد خبرنامه هفتگی تعارض منافع و همچنین یادداشت‌ها و تحلیل‌هایتان برای انتشار در خبرنامه با آدرس ایمیل مرکز توانمندسازی حاکمیت و جامعه جهاد دانشگاهی مکاتبه فرمایید:

info [at] iran-bssc.ir

گفتگوی مرکز توانمندسازی حاکمیت و جامعه با مدیر کل دفتر مهندسی ساختمان وزارت راه و شهرسازی:

بخشنامه جدید مدیریت تعارض منافع وزارت راه و شهرسازی، در راه است

عبدی قهرودی از استعفای یک عضو هیئت مدیره نظام مهندسی شیراز به علت تعارض منافع خبر داد

همانطور که اولین بار در [خبرنامه هفتگی شماره ۱۵](#) به آن اشاره شد شهردار منطقه یک شیراز همزمان عضو هیئت مدیره سازمان نظام مهندسی این شهر نیز بوده که بر طبق مبانی تعارض منافع این موقعیت، از مصادیق اشتغال همزمان است. براساس بخشنامه وزیر سابق راه و شهرسازی (دکتر آخوندی)، تصدی این دو جایگاه (عضویت در هیأت مدیره سازمان نظام مهندسی استان و اشتغال در مراجع صدور پروانه ساختمانی) بطور همزمان توسط شخص واحد ممنوع است. برای پیگیری بیشتر این موضوع مرکز توانمندسازی حاکمیت و جامعه با مهندس علی محمد عبدی قهرودی، مدیر کل دفتر توسعه مهندسی ساختمان وزارت راه و شهرسازی مصاحبه‌ای انجام داده که در ادامه مشروح این مصاحبه را می‌خوانید. ایشان معتقدند که وزارت راه و شهرسازی به جدیت بحث تعارض منافع را پیگیری می‌کند و اگر در موقعیتی هم ورود نکرده به دلیل عدم اطلاع بوده و نه مصلحت اندیشی و خودداری از اجرای بخشنامه. ایشان همچنین از اصلاح و شفاف‌سازی بخشنامه تعارض منافع در وزارتخانه خبر دادند.

مرکز توانمندسازی: قبل از پرداختن به موضوع شهردار منطقه ۱ شیراز، می‌خواهم نظر شخصی شما را در خصوص بخشنامه دکتر آخوندی مبنی بر منع اشتغال همزمان پیرسوم؟ آیا این بخشنامه کاستی‌هایی دارد؟

مهندس عبدی قهرودی: به نظر می‌آید دو موضوع اشتغال همزمان و تعارض منافع به دلیل مبانی حقوقی آن خلط مبحث شده است. موضوع اشتغال همزمان به خودی خود یک موضوع است که همواره منتهی به تعارض منافع نمی‌شود. بحث تعارض منافع مبانی کاملاً درستی دارد، ضرورت مدیریت آن قابل کتمان نیست و موضوعی است که سال‌ها در امور اداری کشور به آن توجه کافی نشده است.

در وزارت راه و شهرسازی بعد از بخشنامه پنجم بهمن ماه سال ۱۳۹۶ وزیر محترم وقت، موضوع حالت جدی‌تری به خود گرفت. البته بحث محدودیت‌های مربوط به اشتغال همزمان قبلاً در ماده ۳۲ قانون نظام مهندسی و همچنین در آیین‌نامه اجرایی ماده ۳۳ همان قانون نیز مطرح شده بود و طی آن کسی که متکفل مسئولیت بررسی یا تأیید نقشه یا امور مربوط به کنترل ساختمان است از ارائه هر گونه خدمات مهندسی منع شده است. همچنین طبق ماده ۲۴ آیین‌نامه اجرایی ماده ۳۳ قانون نظام مهندسی، کسی که در شهرداری شاغل است از ارائه خدمات نظارت بر اجرای ساختمان در همان منطقه‌ای که کار می‌کند، منع شده است چراکه این موارد از مصادیق تعارض منافع است که ما

همیشه نگران آن بوده ایم و همواره این موضوع برای وزارت راه و شهرسازی به عنوان متولی اصلی اجرای قانون نظام مهندسی مهم بوده است. این موقعیت‌ها همواره به مشکلات جدی ختم می‌شوند.

در بخشنامه آقای آخوندی، نام تعدادی مجموعه، نهاد و سازمان برده شده و اشتغال در آن‌ها از مصادیق تعارض منافع دانسته شده است. برای افرادی که در این نهادها مشغول به فعالیت هستند امکان اینکه خدمات مهندسی انجام داده یا از امتیازات پروانه مهندسی خود استفاده کنند وجود ندارد. به نظر می‌رسد مصادیق بخشنامه در شکل اولیه آن بسیار وسیع دیده شده است یعنی فضایی باز شد که خیلی موارد را در بر می‌گرفت. خیلی از افراد و سمت‌هایی که حتی بی ارتباط با دغدغه تعارض منافع بودند. این موضوع اجرای بخشنامه را با مشکل مواجه کرد. چون بعضی افراد واقعاً خودشان را مشمول این بخشنامه نمی‌دانستند مثلاً می‌گفتند من در بخشی از شهرداری کار می‌کنم که هیچ ارتباطی با حوزه امور مهندسی، تأیید نقشه، صدور پروانه و کنترل بر ساخت و ساز ندارد، چرا باید محروم باشم و نتوانم از پروانه‌ام استفاده کنم؟ این موارد سبب شد تا ابطال بخشنامه در دیوان عدالت اداری نیز مطرح شود. یکی دو مورد را دیوان رد کرد و یک مورد هم باقی مانده که ما منتظر نتیجه آن هستیم تا تعیین تکلیف شود. امروز خود ما در وزارتخانه به این نتیجه رسیده ایم که همه بخش‌ها مصداق تعارض منافع نیستند. مجموعه گسترده و وسیعی در بخشنامه نام برده شده که عملاً کنترل آن، وزارتخانه را هم با مشکل روبرو کرده است. بنابراین تصمیم گرفته شد روی این بخشنامه بیشتر کار شود و ان‌شاءالله تا دو ماه آتی بخشنامه جدیدی را تدوین خواهیم کرد که با امضای مقام عالی وزارت جایگزین بخشنامه قبلی شود. در این بازنگری نهایت تلاش شده تا معایب بخشنامه قبلی رفع شده و مصادیق مشمول تعارض منافع را شفاف‌تر کنیم.

به تازگی آقای شهردار منطقه یک شیراز به دلیل عضویت همزمان در هیئت مدیره سازمان نظام مهندسی استان فارس استعفاء دادند، این استعفا خواسته خود ایشان بوده یا نتیجه پیگیری وزارت راه و شهرسازی؟

عبدی قهرودی: ایشان پیرو ابلاغ وزارتخانه، از هیات مدیره سازمان نظام مهندسی استان خارج شدند و جایگزین ایشان معرفی شد.

فرایند عزل ایشان چه مدت به طول انجامید و چه اقداماتی در این راستا انجام شد؟

عبدی قهرودی: در مورد بحث شیراز اینکه یکی از اعضای هیأت مدیره سازمان نظام مهندسی استان، عهده دار سمت مدیریت شهرداری منطقه یک شیراز شده است موضوعی بود که دفتر توسعه مهندسی ساختمان وزارتخانه با تأخیر متوجه آن شد. پس از اطلاع، از اداره کل راه و شهرسازی استان فارس درخواست شد تا صحت و سقم موضوع را بررسی کنند که آیا این موضوع صحت دارد یا خیر؟ اداره کل راه و شهرسازی استان بعد از بررسی، رسماً تأیید کرد که ایشان از بهمن ماه سال ۱۳۹۸ همزمان با عضویت در هیأت مدیره سازمان نظام مهندسی استان، با حکم شهردار محترم شیراز به عنوان مدیر منطقه یک شهرداری شیراز هم منصوب شده اند. از این رو و بر مبنای بخشنامه وزیر وقت، با معرفی جایگزین ایشان توسط اداره کل راه و شهرسازی استان، وزارتخانه مراتب جایگزینی عضو علی‌البدل نظام مهندسی استان را تأیید و ابلاغ نمود.

لازم به ذکر است در همین فرایند متوجه شدیم یکی دیگر از اعضای هیأت مدیره سازمان نظام مهندسی استان فارس با شرایطی مشابه مواجه است، همزمان برای ایشان هم نامه معرفی و جایگزینی عضو علی البدل زده شده که در حال اقدام می‌باشد. ما به واسطه وظیفه قانونی‌مان باید این کار را انجام می‌دادیم و اگر با تأخیر انجام شده، به دلیل دیر مطلع شدن ما از این موضوع بود.

آیا این موضوع در استان‌های دیگر هم وجود دارد؟ چه کسی متولی نظارت در استان‌هاست؟

عبدی قهرودی: منکر آن نیستیم که ممکن است این موضوع در استان‌های دیگر هم اتفاق افتاده باشد. ادارات کل راه و شهرسازی در استان‌ها متولی نظارت بر نظام مهندسی استان‌ها هستند در دفتر توسعه مهندسی کار ستادی انجام می‌شود و اطلاعات سازمان‌های نظام مهندسی استان‌ها از طریق ادارات کل مذکور به وزارتخانه منعکس می‌شود. واقعاً نمی‌دانیم در استان‌ها آیا اعضای از هیأت مدیره سازمان‌های نظام مهندسی هستند که مشمول بخشنامه می‌شوند یا خیر؟ یا اگر مشمول می‌شوند در کجا شاغل هستند. بررسی و نظارت بر این موضوع به عهده ادارات کل راه و شهرسازی است.

علاوه بر اعلامات ادارات کل راه و شهرسازی که در استان‌ها مسئولیت بررسی و نظارت در خصوص موضوع را دارند، اعلام اعضای سازمان‌های نظام مهندسی به وزارتخانه و نهایتاً اطلاعاتی که از دستگاه‌های نظارتی به ما می‌رسد، ملاک بررسی و اقدام وزارتخانه قرار می‌گیرد ولی در هر صورت وزارت راه و شهرسازی در خصوص اجرای بخشنامه تعارض منافع جدی است و در هر موردی که به هر نحو از آن مطلع شویم، بدون هرگونه تبعیض و مصلحت‌اندیشی حتماً با آن برخورد خواهیم کرد. اصل مدیریت تعارض منافع اصل قابل دفاعی است ضمن آنکه ما موظف هستیم تا زمانیکه بخشنامه‌های ابلاغی رسمیت دارد، آن را اجرا کنیم.

آقای عبدی فرمودید ادارات کل استان‌ها مسئولیت نظارت بر اجرای بخشنامه را دارند. آیا بخش مشخصی در این ادارات مسئول بررسی و حل این مصادیق تعارض منافع است؟

عبدی قهرودی: بله! در چارت سازمانی هر اداره کل، اداره‌ای در زیرمجموعه معاونت بازآفرینی شهری و مسکن پیش‌بینی شده به نام " اداره تشکل‌های حرفه‌ای و بازآفرینی شهری " که متولی تمام امور مرتبط با نظام مهندسی در استان است. این اداره، کار بررسی، نظارت، رسیدگی به اعتراضاتی که اعضا از عملکرد نظام مهندسی دارند را بر عهده دارد. نظارت بر موضوع بخشنامه نیز بر عهده همین اداره است.

در واقع اداره تشکل‌های حرفه‌ای و بازآفرینی شهری حوزه مرتبط ادارات کل استانی است که اخذ اطلاعات و اخبار، بررسی اعتراضات و حتی اقدام در خصوص مباحث نظارتی وزارتخانه نسبت به نظام مهندسی استان از طریق همین اداره انجام می‌شود.

در خصوص شفاف‌سازی بخشنامه آقای آخوندی صحبت کردید، امکان دارد در خصوص بخشنامه جدید بیشتر برای ما توضیح دهید؟

عبدی قهرودی: لیستی به ضمیمه بخشنامه آقای آخوندی آمده است که در آن تعدادی وزارتخانه، سازمان و نهاد و ... نام برده شده است. در این جدول، برخی از مصادیق اصول اخلاق حرفه‌ای که موضوع تعارض منافع را هم در بر می‌گیرد، درج شده و این یعنی در آنجا هم نگاه اینگونه بوده که فقط کارکنان و پرسنل این نهادها مشمول تعارض منافع نیستند و البته منطقی هم است که نتوان مصادیق را در هر سازمان، دستگاه دولتی و غیردولتی مرتبط با موضوع، به ریز احصاء کرد.

در این مدت (از زمان ابلاغ بخشنامه تا امروز)، ادارات کل راه و شهرسازی استان‌ها با ابهامات زیادی در ارتباط با شمول یا عدم شمول موارد مختلف روبرو بودند. بنابراین با توجه به این موضوع و تأکید معاونت محترم مسکن و ساختمان وزارتخانه، از مدتی قبل شروع به تعریف و شفاف‌سازی مصادیق این بخشنامه کردیم. همانطور که گفتم تمام بخش‌های یک وزارتخانه یا سازمان با بحث حوزه امور ساختمان بطور عام مرتبط نیستند. ما تلاش کردیم این حوزه‌ها را شفاف کنیم و تا جای ممکن، مصادیق را ذکر کنیم یعنی شفاف بگوییم تعارض منافع در کدام بخش‌ها هست در شهرک‌های صنعتی، آب و فاضلاب یا ... آیا همه مشمول این بخشنامه می‌شوند یا بخش خاصی؟ ما تنها دنبال شفاف‌سازی هستیم تا در اجرا، هر فرد بداند مشمول بخشنامه هست یا نه؟ تأکید می‌کنم آنچه در این مقطع برای ما مهم است، هیأت مدیره‌ها هستند، آیا آن‌ها می‌توانند در این جایگاه از پروانه اشتغال بکار مهندسی خود استفاده کنند یا نه؟ تلاش می‌کنیم در این بخشنامه این موضوع را صریح و شفاف، تعیین تکلیف کنیم.

در بخشنامه، اصل موضوع به خوبی مشخص شده و آن هم بر اساس قانون نظام مهندسی و آیین‌نامه اجرایی آن است. ما در تعریف مشکل نداریم بلکه مسأله ما در تطبیق مصادیق است. بخشنامه ابلاغی اولین قدم وزارتخانه در این مسیر بود و به هر حال در قدم اول طبیعی است بازخوردهای اجرا بطور کامل قابل پیش‌بینی نباشد. الان بعد از حدود سه سال از اجرای بخشنامه موسوم به تعارض منافع، نقاط قوت و ضعف و موارد مبهم بخشنامه مشخص شده. دقت کنید برای اولین بار حتی بیان چنین موضوعاتی هم کار ساده‌ای نخواهد بود و قطعاً با مخالفت و موافقت ذی‌نفعان زیادی مواجه می‌شود.

تعداد بسیار زیادی مهندس در کل کشور داریم که مشمول بخشنامه فوق می‌شوند بنابراین بخشنامه فوق قدم بسیار تأثیرگذاری در نظامات مهندسی به حساب می‌آید.

در بخشنامه جدید چه نوع مجازاتی برای فرد متخلف در نظر گرفته شده است؟ تنها عزل از سمت یا بیشتر از آن؟

عبدی قهرودی: طبق نص صریح بخشنامه ابلاغی موسوم به تعارض منافع که ملاک عمل است، عدم رعایت بخشنامه، تخلف انتظامی است که به محض احراز تخلف، مراتب در شورای انتظامی نظام مهندسی مطرح خواهد شد. مواردی داشته‌ایم که فرد به محض اطلاع از شمول بخشنامه از جایگاه اداری خود استعفاء داده است ولی ما حتی این موارد را هم به عنوان تخلف انتظامی اعلام و پیگیری می‌کنیم. در آیین‌نامه قانون نظام مهندسی و بخشنامه اصول اخلاق حرفه‌ای این موارد دیده شده یعنی در عین حال که استمرار آن وضعیت ایراد داشته و باید اصلاح شود به وضعیت افراد

متخلف هم در شورای انتظامی رسیدگی می‌شود. شورای انتظامی هم بسته به توضیحات ایشان و شرایط رأی صادر خواهد کرد.

آیا مورد دیگری هست که بخواهید در اینجا اضافه نمایید؟

عبدی قهرودی: موضوع تعارض منافع یک بحث ملی و کلان است و در همه دستگاه‌ها باید اجرا شود. این موضوعات در کشور ما جدید هستند و همین چند سال اخیر است که مطرح و مورد توجه قرار گرفته‌اند. این نشان می‌دهد که ما کم‌کم متوجه شده‌ایم که یکی از آسیب‌های مهم سیستم اداری ما بحث تعارض منافع است. قطعاً در ابتدای راه تعریف و تعیین حدود و ثغور آن مشکل خواهد بود اما باید تجربه کسب کنیم. ممکن است جایی محدود را زیاد باز دیده باشند و جایی کم. اینها همگی باید به مرور اصلاح شوند فقط لازمه آن این است که جامعه هدف یعنی جامعه‌ای که مشمول این بحث است در اجرای آن همکاری داشته باشد. ما حدود ۵۴۰ هزار مهندس در حوزه ساختمان در سطح کشور داریم هر کدام‌شان ممکن است هر روز در منصبی قرار بگیرند که مشمول تعارض منافع شوند. ما سیستمی نداریم که هر روز بتوانیم عملکرد این ۵۴۰ هزار نفر را بسنجیم و برخورد کنیم. به نظرم این توقع به جایی است که از فضای عمومی مثل جرایم و جامعه‌ای که مرتبط با این بحث است مثل سازمان‌های مردم‌نهاد که اخبار و اطلاعات خیلی زودتر به آن‌ها می‌رسد، بخواهیم این مصادیق را اعلام کنند.

در موضوع مورد بحث در استان فارس ما با تأخیر در خرداد یا تیر ماه امسال متوجه شدیم و تا مراحل اداری آن طی شود، زمان برد. این نشان می‌دهد از طرفی سیستم نظارتی ما در وزارتخانه ضعف دارد و باید بروزتر شود و از سوی دیگر خود فرد هم باید قبل از قبول سمت جدید، این موضوع را لحاظ می‌کرد چون مسلماً از یک عضو هیأت مدیره سازمان نظام مهندسی که قطعاً به وجود چنین بخشنامه‌ای آگاهی داشته، انتظار بیشتری می‌رود که رعایت مقررات و ضوابط را بنمایند چرا که قبول سمت به معنای نقض ضوابط و مقررات از سوی ایشان بوده است. بنابراین بیان اینگونه مصادیق از طرف جامعه در فضای مجازی می‌تواند وسیله‌ای برای آگاه‌سازی وزارتخانه باشد. قبلاً هم اشاره شد که ما منکر آن نیستیم که ممکن است مصادیق مشابه دیگری در سایر استان‌ها هم باشد ولی تأخیر در برخورد وزارتخانه با آن‌ها تنها به دلیل عدم اطلاع است و نه تعلل در اجرای بخشنامه تعارض منافع.

آقای عبدی ذهن جامعه هدف شما چقدر با موضوع تعارض منافع آشنایی داشته و آن را می‌پذیرد؟

عبدی قهرودی: خوشبختانه در جامعه مهندسی این موضوع به شدت مورد توجه قرار گرفته است. این را می‌توان از بحث‌ها و مکاتباتی که با ما دارند متوجه شد. متأسفانه به دلیل وجود مشکلاتی در بخش نظام مهندسی، تعارض منافع بسیاری نیز در این بخش وجود دارد. جالب است بدانید که خیلی از مصادیق تعارض منافع را جامعه مهندسی به ما منتقل می‌کنند، مصداق آن همین بحث شیراز است. با وجود آنکه ما باید از طریق اداره کل استان فارس متوجه این موضوع می‌شدیم ولی این موضوع و متعاقباً مورد بعدی مشابه، از طریق اعضای نظام مهندسی به صورت اطلاعیه و شکوائیه مطرح و به اطلاع ما رسید. بنابراین معلوم است که جامعه مهندسی بی‌اطلاع از اهمیت اجتناب از موقعیت‌های تعارض منافع و یا حتی بی‌انگیزه نسبت به موضوع نیست.

سیاست‌ها و برنامه‌های وزارت نیرو در مورد تعارض منافع

محمد صالح اولیا (معاونت تحقیقات و منابع انسانی وزارت نیرو) - ۲۴ آبان ۹۹

◀ تعارض منافع در حوزه انرژی

در حال حاضر دولت لایحه‌ای را در زمینه مدیریت تعارض منافع به مجلس تقدیم کرده است و خود مجلس هم دنبال موضوع هست ولی وزیر نیرو با توجه به اهمیتی که برای این موضوع قائلند آنرا بطور جدی پیگیری کردند و پس از مطالعات و بررسی‌های مختلف که از نظر سوابق موضوع، جامعیت و همچنین انطباق با شرایط اجرایی انجام شد، در نهایت بخشنامه اخیر در تاریخ ۱۸ آبان ابلاغ شد که در آن مصادیق تعارض منافع و نحوه پیشگیری از آن تبیین شده است. با توجه به اینکه حسب دستور وزیر محترم مدتی است این موضوع در دستور کار این معاونت و بطور مشخص دفتر توسعه مدیریت و تحول اداری قرار گرفته است بعضی اقدامات از قبل برنامه‌ریزی شده و در دست اجراست. از جمله کارگروهی با عضویت مدیران بازرسی شرکت‌های مادر تخصصی تشکیل و طی جلساتی موضوعات مختلف مرتبط با مفاد بخشنامه مورد بررسی قرار گرفته است. همچنین بر اساس تجربیاتی که همکاران دفتر بازرسی داشتند مصادیق تعارض منافع در صنعت آب و برق احصا شده است. همچنین برنامه آگاهی بخشی مدیریت تعارض منافع در صنعت آب و برق تهیه شده است. از جمله کتابچه آگاهی بخشی تعارض منافع تدوین شده است. هماهنگی با موسسه آموزش‌های تخصصی صنعت آب و برق برای برگزاری دوره آموزشی مدیریت تعارض منافع برای کارکنان آب و برق به صورت مجازی انجام شده است. در کنار اینها تعاملاتی با نهادهای بیرونی بخصوص مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی و بعضی مؤسسات تخصصی مرتبط با موضوع برای استفاده و تبادل تجربیات برقرار شده است.

📌 پایگاه اطلاع رسانی وزارت نیرو (پاون)

احیای شورای عالی تامین اجتماعی می‌تواند تضاد منافع را کاهش دهد

علیرضا حیدری (فعال کارگری و کارشناس روابط کار) - ۲۵ آبان ۹۹

◀ تعارض منافع در حوزه تامین اجتماعی

ترکیب شورای عالی تامین اجتماعی، قبل از قانون ساختار، ترکیبی بود که در آن نمایندگان گروه‌های اجتماعی شرکت داشتند، ۸ نفر دولتی و ۷ نفر نمایندگان جامعه‌ی دینفعان (بخش کارفرمایی و ۲ نفر کارگری). این ترکیب پانزده نفره بعداً به یازده نفر تقلیل یافت. این شورا، تخصصی به موضوعات صندوق تامین اجتماعی می‌پرداخت اما الان هیات امنایی که جای شورا نشسته، در عمل مجمع تمام صندوق‌های بیمه‌ای (۲۲ صندوق) است. شورا باید استقلال را در حوزه مجامع تا حدودی تامین می‌کرد چراکه برخی مشکلات صندوق‌های بیمه‌ای در تقابل منافع بین صندوقی قرار می‌گیرد مثلاً مشکلی در صندوق فولاد هست که طرف مقابل آن، صندوق تامین اجتماعی است و حل مشکل، در قالب تضاد منافع بین صندوق‌ها امکانپذیر است. هیات امنای باید برای دو صندوق حکم صادر کند؛ این تضاد منافع، مشکل ساز است و نمی‌توان تصمیم‌گیری را به نفع تمام صندوق‌ها صورت داد. بنابراین شورای عالی که متضمن حفظ منافع فقط و فقط سازمان تامین اجتماعی بدون وابستگی به هیچ جای دیگر است، بهتر می‌تواند منافع سازمان را فارغ از منافع سایر صندوق‌ها تامین کند.

📌 پایگاه خبری - تحلیلی کارگر نیوز

تضاد منافع روزنامه‌نگاران و بازار آشفته‌ی ارزهای دیجیتال

حساب کاربری وانالی (Vanalli) در مديوم - ۲۶ آبان ۹۹

◀ تعارض منافع در حوزه‌ی رسانه

حساب کاربری وانالی (Vanalli) در مديوم که یکی از نویسندگان مطرح در حوزه ارزهای دیجیتال محسوب می‌شود، سعی کرده است با انتشار مقاله‌ای جنبه‌های منفی این حوزه را به ما نشان دهد: روزنامه‌نگاری در حوزه ارزهای دیجیتال اشکالات زیادی دارد. اغلب اوقات، مطالب به تصحیح یا ویرایش نیاز دارند. اظهارات و ادعاهای افراد بدون هیچ نظارتی در این فضا نقل می‌شود. البته بحث‌های سالمی هم داریم، اما به‌طور کلی استانداردهایی که باید در روزنامه‌نگاری رعایت کنیم، در این حوزه اعمال نمی‌شود. گزارشگران می‌توانند تقریباً هر چیزی که دلشان می‌خواهد بنویسند و هیچ‌کس به تضاد منافع (conflict of interest) اهمیتی نمی‌دهد.

درست است که استاندارد روزنامه‌نگاری در حوزه ارزهای دیجیتال مطلوب نیست، اما اگر بخواهد بهتر هم شود، فشار چهره‌های ثروتمند و قدرتمند در این فضا اجازه نمی‌دهد. یکی از نمونه‌های بارز آن هم چانگ‌پنگ ژائو، بنیان‌گذار میلیاردر بایننس و جاستین سان، بنیان‌گذار ترون هستند که پس از آنکه «د بلاک» گزارشی را درباره بایننس منتشر کرد که به مذاق آنها خوش نیامد، از یک ترول اینترنتی کمک گرفتند و او با تحریک اوباش توییتر، مدت‌زمان زیادی را صرف اذیت و آزار روزنامه‌نگاران و تحلیل‌گران د بلاک کرد. ماجرا از این قرار بود که د بلاک در گزارشش نوشته بود که پلیس به دفتر بایننس در شانگهای یورش برده و این دفتر را بسته است؛ در حالی که ظاهراً حمله‌ای در کار نبود و این گزارش فقط باید اصلاح می‌شد. اما مگر ارتش ترول‌هایی که دنبال قلدری هستند و به هر کسی که با آنها هم‌عقیده نباشد حمله می‌کنند، به اصلاحات اهمیت می‌دهند؟

📧 ارز دیجیتال

تضاد منافع در زنجیره فولاد و راه‌اندازی انجمن جدید نوردکاران

وحید یعقوبی (مدیر اجرایی انجمن تولیدکنندگان فولاد) - ۲۵ آبان ۹۹

◀ تعارض منافع در صنعت

یکی از دلایلی که دعوای این دو صنف علنی شده است به نوع مدیریت وزارت صمت برمی‌گردد که این وزارتخانه نتوانسته تنظیم روابط بین زنجیره فولاد را به درستی انجام دهد. انجمن نوردکاران حدود ۲۰ درصد ظرفیت این صنف را پوشش می‌دهد و نماینده کل نورد نیست. تضاد منافع در زنجیره فولاد و حلقه‌های مختلف بسیار است. لذا بخشی از نوردکاران احساس می‌کنند، انجمن دیگر نمی‌تواند منافع آنان را تامین کند و انجمنی راه انداخته اند تا از آن طریق به منفعت برسند.

📧 روزنامه عصر معدن / پایگاه خبری بورس پرس / آهن پخش

نظر کارشناسی مرکز پژوهش‌ها: لایحه دولت اعلام وصول شود

احسان پرنیان (کارشناس مرکز پژوهش‌های مجلس) - ۲۵ آبان ۹۹

◀ کلیات تعارض منافع

اواخر سال ۱۳۹۶ پیشنویس لایحه مدیریت تعارض منافع توسط معاونت حقوقی ریاست جمهوری برای اظهارنظر کارشناسان در سامانه مربوطه دولت منتشر شد. از آنجایی که ارسال این لایحه به مجلس با تأخیر مواجه شد، طرحی با موضوع مشابه توسط نمایندگان مجلس در اسفندماه ۱۳۹۷ اعلام وصول شد. پس از زمانبر شدن بررسی طرح در مجلس، نهایتاً لایحه مدیریت تعارض منافع در آبانماه ۱۳۹۸ در هیئت دولت به تصویب رسید و به مجلس ارسال شد. شایان ذکر است که این لایحه تا پایان دوره کاری مجلس دهم اعلام وصول نشد و طرح نیز به تصویب نرسید. پس از آغاز به کار مجلس یازدهم طرح قبلی بدون هیچگونه تغییری در قالب ۳ فصل و ۲۷ ماده، در تاریخ ۳ تیرماه ۱۳۹۹ اعلام وصول شد و در دستور کار مجلس قرار گرفت. لایحه با موضوع مدیریت تعارض منافع نیز تاکنون توسط مجلس اعلام وصول نشده است. برخی ویژگی‌ها و ایرادهای این طرح از این قرار است:

- در طرح مورد بررسی صرفاً به تعارض منافع‌های فردی پرداخته شده است و به دلیل پیچیدگی و متفاوت بودن سازوکارهای مدیریت تعارض منافع ساختاری، به آن سطح ورود نشده است که تصمیم صحیحی است.
- متن طرح مورد نظر دسته‌بندی جدیدی از اشخاص مشمول ارائه کرده است که علیرغم جامعیت نسبی، با رویه و ادبیات حقوقی موجود در قوانین گذشته ناسازگار است.
- در این طرح متولی اجرای تدابیر پیشگیرانه به صورت دقیق تعیین نشده است.
- مسئله گزارشدهی تخلف نیز که در طرح به آن اشاره شده، دارای الزامات فنی و حقوقی متعددی است. با وجود این، بدون توجه به جزئیات به صورت بسیار مختصر به این موضوع پرداخته شده است.
- این طرح مجموعه گسترده‌ای از جایگاه‌های مدیریتی را تحت تأثیر قرار می‌دهد و با توجه به اینکه در دستگاه‌های مختلف اجرایی شرایط متفاوتی حاکم است، ممکن است احکام کلی مطرح شده مشکلاتی را در فرایندهای معمول ایجاد کند.
- باید از تمامی ذینفعان از جمله نماینده دستگاه‌های اجرایی در زمینه مشکلات احتمالی ناشی از اجرای طرح اخذ نظر شود و قوانین و فرایندهای مغایر به صورت دقیق مورد توجه قرار گیرد. مبنا قرار دادن و اصلاح لایحه نحوه مدیریت تعارض منافع در انجام وظایف قانونی و ارائه خدمات عمومی که توسط دولت تهیه شده است این مسئله را تا حدودی مرتفع می‌نماید.

با توجه به اهمیت موضوع مدیریت تعارض منافع پیشنهاد می‌شود کلیات طرح تصویب شود. البته با توجه به ایرادهای متعددی که اشاره شد و مشکلاتی که ممکن است در فرایند اجرا ایجاد شود، پیشنهاد می‌شود جهت رفع مغایرت با اصل هفتادوپنجم قانون اساسی و مشارکت بیشتر ذی‌نفعان به منظور فراهم شدن مقدمات اجرایی متناسب با حوزه‌های مختلف، پیگیری‌های لازم جهت اعلام وصول لایحه «نحوه مدیریت تعارض منافع در انجام وظایف قانونی و ارائه خدمات عمومی» که به مجلس ارسال شده است در دستور کار قرار گیرد. براین اساس، می‌توان با تشکیل کارگروه تخصصی مدیریت تعارض منافع و تجمیع و اصلاح مباحث طرح و لایحه، مواد قانونی مؤثر و کارآمدی در راستای مدیریت تعارض منافع و پیشگیری از فساد ارائه کرد.

تدوین قانون تعارض منافع در آموزش و پرورش و آموزش عالی

علی کریمی فیروزجایی (عضو کمیسیون آموزش و تحقیقات مجلس) - ۲۵ آبان ۹۹
 ◀ تعارض منافع در حوزه‌ی آموزش عمومی

در ایران قانون تعارض منافع را نداریم، در کمیسیون آموزش و تحقیقات مجلس چند جلسه درباره تعارض منافع صحبت کردیم تا طرحی را به صحن علنی ببریم و حداقل در حوزه‌های آموزشی، قانون تعارض منافع را داشته باشیم اما قانون دیگری در کشور وجود دارد مبنی بر منع مداخله کارکنان در معاملات دولتی؛ به استناد این قانون می‌توانیم بگوییم افرادی که در مسند تصمیم‌گیری هستند حق ندارند در فعالیت اقتصادی مشارکت کنند.

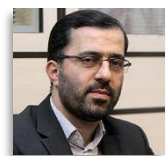
وزیر آموزش و پرورش بخشنامه تعارض منافع را صادر کرد، اما در اجرا کار به خوبی پیش نرفت، کدام معاون وزیر مدرسه غیردولتی خود را رها کرد؟ این افراد اگر می‌خواهند مدرسه را رها نکنند، پست مدیریت را رها کنند. باید از جهت زیرساخت‌های فرهنگی تعارض منافع را اصلاح کنیم؛ یعنی جامعه این اجازه را ندهد و سطح مطالبه‌گری باید آنقدر بالا برود تا مدیران مشمول تعارض منافع در رأس کار قرار نگیرند. هم‌اکنون این موضوع ضدارزش نیست و مدیر در کنار بخش دولتی در حوزه غیردولتی خود نیز فعالیت می‌کند؛ معلمان نیز باید نسبت به موضوع تعارض منافع حساس باشند تا فردی که اینگونه است مسئولیت نگیرد.

هم‌اکنون از وزیر علوم سؤالی را مطرح کردم مبنی بر اینکه تعدادی از معاونان او دانشگاه غیردولتی دارند؛ همچنین بخشنامه‌ای را معاون آموزشی درباره الگوی جدید تعیین "ظرفیت پذیرش دانشجو" ابلاغ کرده است؛ بر این اساس در دانشگاه‌های دولتی برای مقطع دکتری به ازای هر سه عضو هیئت علمی در مرتبه استادیاری، هر دو عضو هیئت علمی در مرتبه دانشیاری و یک عضو هیئت علمی در مرتبه استادی، یک دانشجو قابل پذیرش است. در بند ۴ این بخشنامه آمده است در مورد دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی غیردولتی - غیرانتفاعی، علاوه بر اعضای هیئت علمی مؤسسات، تمام اعضای هیئت علمی وابسته و حق‌التدریس نیز در محاسبه ظرفیت منظور می‌شود؛ برخی دانشگاه‌های دولتی می‌گویند با این بخشنامه سال آینده اصلاً نمی‌توانند دانشجوی دکتری جذب کنند، این همه سخت‌گیری به دانشگاه‌های دولتی برای این است که نتوانند دانشجوی زیادی جذب کنند و راه را برای توسعه دانشگاه‌های غیردولتی باز کرده‌اند که نتیجه آن این می‌شود، طبقاتی شدن علم‌آموزی و اینکه هر فردی که پول دارد می‌تواند درس بخواند.

✉ خبرگزاری تسنیم

تصویب کلیات طرح مدیریت تعارض منافع در کمیسیون اجتماعی

عباس گودرزی (نایب رییس کمیسیون اجتماعی مجلس) - ۲۷ آبان ۹۹
 ◀ کلیات تعارض منافع

طرح مدیریت تعارض منافع مورد بررسی قرار گرفته و کلیات آن به تصویب رسید و قرار بر این شد که جزییات آن در نشست هفته آینده [هفته جاری] این کمیسیون مورد بررسی قرار گیرد. طرح مدیریت تعارض منافع زمینه رانت، سودجویی و هر گونه فساد را از بین خواهد برد و به افزایش اعتماد مردم نسبت به دستگاه‌ها منتهی خواهد شد.

✉ خبرگزاری خانه ملت

بررسی و تصویب دو بند طرح تعارض منافع در کمیسیون اجتماعی

علی بابایی کارنامی (سخنگوی کمیسیون اجتماعی) - ۲۷ آبان ۹۹

◀ کلیات تعارض منافع

در جلسه امروز کمیسیون اجتماعی مجلس، بند یک و بند دوم طرح مدیریت تعارض منافع را تصویب کردیم. نماینده مردم ساری در مجلس، در مورد جزئیات دومین بند تصویب شد طرح تعارض منافع گفت: بر اساس این بند، وظایف حرفه‌ای آن دسته از وظایفی است که قانون برای پست سازمانی اشخاص تعیین کرده یا به موجب حکم یا قرارداد یا اقتضات شغلی وظایفی برای وی پیش‌بینی شده است.

✉ خبرگزاری خانه ملت

سازمان برنامه تضاد منافع در لایحه مشارکت عمومی-خصوصی را رد کرد

خبرگزاری فارس - ۲۷ آبان ۹۹

◀ تعارض منافع در نظام برنامه و بودجه

سازمان برنامه و بودجه کشور نسبت به گزارش چند هفته گذشته فارس با عنوان پشت پرده لایحه مشارکت عمومی خصوصی واکنش نشان داده و پاسخی به منظور رفع ابهام و روشن شدن افکار عمومی ارائه کرده است. در این توضیحات آمده است: در گزارش، تهیه و تدوین لایحه مشارکت عمومی-خصوصی را به دو نفر از کارمندان دولت نسبت می‌دهد که لایحه را می‌نویسند و تفسیر آن را خودشان می‌فروشند. لیکن همانگونه که در گزارش تصریح شده است در تهیه این لایحه که حدود ۱۰ سال بطول انجامیده، هزاران نفر ساعت کارشناسان بخش خصوصی و دولتی در تهیه آن نقش داشته‌اند و قطعاً نمی‌تواند به اظهار نظر دو نفر از کارمندان سازمان برنامه و بودجه ختم شود.

در بخشی از گزارش به این نکته می‌پردازد که تصمیم‌گیری در خصوص طرحها توسط گروه ۶ نفره انجام می‌شود، لیکن موضوع از این قرار است که در لایحه مشارکت عمومی خصوصی گروهی تحت عنوان شورای راهبری ملی متشکل از وزراء، نمایندگان مجلس و نمایندگان بخش خصوصی بمنظور توسعه مشارکت، هدایت و نظارت عالی بر مشارکت عمومی و خصوصی، تنظیم سیاست‌ها و تعیین ضوابط و مقررات عهده دار تکالیف مقرر در لایحه هستند که ۶ نفر از این شورا را نمایندگان بخش خصوصی تشکیل می‌دهند و در نهایت انتخاب پروژه همانند سایر مقررات کشور توسط کارگروهی از دستگاه مربوط انجام می‌شود لذا با وجود هزاران دستگاه سرمایه‌پذیر در کشور هر دستگاهی دارای کارگروه ویژه ای است که نسبت به انتخاب سرمایه‌گذار اقدام می‌نماید. لذا شائبه سپردن واگذاری پروژه‌ها به ۶ نفر ناشی از برداشت غلط از لایحه مشارکت عمومی خصوصی است.

توضیح خبرگزاری فارس: این لایحه باید به گونه‌ای بازنگری شود که چند شخص واحد مرجع تدوین قانون، تأیید آیین‌نامه‌ها و مقررات آینده، مطالعه پروژه‌ها در قالب تسهیلگر، حضور در جلسات واگذاری و تصویب پروژه‌ها در وزارتخانه‌ها و دستگاههای مختلف، عضو مؤثر حل اختلاف در آینده و از همه مهمتر تفسیر قوانین و مقررات نباشند. در غیر این صورت این لایحه مصداق بارز «تعارض منافع» در تاریخ کشور خواهد بود.

✉ خبرگزاری فارس

ناتوانی شورای امنیت از انجام وظایفش به دلیل تضاد منافع اعضا

ولکان بوزکر (رئیس مجمع عمومی سازمان ملل) - ۲۷ آبان ۹۹

◀ نمونه‌های جهانی تعارض منافع

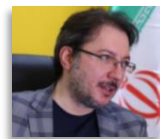
ولکان بوزکر، رئیس مجمع عمومی سازمان ملل روز دوشنبه از شورای امنیت انتقاد و اعلام کرد این نهاد به علت "تضاد منافع" نتوانسته است به بزرگ‌ترین چالش‌های جهان رسیدگی کند. بر این اساس، بوزکر که یک دیپلمات ترک است، در جلسه بحث درباره اصلاح ساختار شورای امنیت اعلام کرد: شورا در موارد بسیاری نتوانسته است به مسئولیت خود برای حفظ صلح و امنیت بین‌المللی عمل کند. تضاد منافع اعضا و استفاده مکرر از حق وتو، کارایی شورای امنیت را محدود کرده است. حتی در برخی از اضطراری‌ترین بحران‌های انسانی، شورا نتوانست پاسخ کافی و به موقعی بدهد.

باشگاه خبرنگاران جوان

تضاد منافع سیستمی خصولتی‌ها عامل اضمحلال بخش خصوصی است

محمدعلی نیکسار (عضو سازمان نظام صنفی رایانه‌ای) - ۲۸ آبان ۹۹

◀ تعارض منافع در حوزه‌ی ارتباطات

تاکنون تلاش چندساله تشکل‌های صنفی فراگیر حوزه ارتباطات معطوف به رواداری و تعامل یک سویه ای بوده که حاصلی جز انباشته شدن آسیب‌ها برای این بخش به دنبال نداشته و این در حالی است که اگر روند استفاده سوء از اختیارات اعطایی قانون متوقف و اصلاح نشود، بخش خصوصی کشور چاره‌ای جز رجوع به مراجع صلاحیت‌دار قانونی و یا قضایی در جهت توقف سوء جریان‌ها و یا اصلاح ریشه‌ای مقرراتی که به دلیل عدم پیش‌بینی شرایط و قیود لازم و سوء جریان‌ها ناشی از تضاد منافع، در مقام تصمیم و اجرا در دستگاه‌های اجرایی در معرض انحراف از اهداف آن قرار گرفته است نخواهند داشت.

اهمیت بررسی نقش تضاد منافع در امتناع از اصلاح امور این بخش از این رو است که از یک سو دستگاه اجرایی مربوطه به جهت سهم درآمدی بیشتری که در ساختارهای خصولتی کسب می‌کند، به لحاظ تئوریک از فروپاشی اقتصادی بخش خصوصی واقعی در قیاس با بخش خصولتی و جابجایی سهم بازار این بخش در این رقابت نابرابر منتفع می‌شود از سوی دیگر به دلیل وابستگی نهاد تنظیم‌گر به دستگاه اجرایی ذینفع، اراده‌ای برای اقدامات موثر برای بهبود فضای کسب‌وکار و ممانعت از تخریب فضای رقابت در این حوزه دیده نمی‌شود. و این از مصادیق بارز تضاد منافع سیستمی است. لذا آسیب‌شناسی حقوقی و توقف تزییع حقوق مردم و کارآفرینان و فعالان اقتصادی بخش، ناشی از تداوم این وضعیت می‌باید از اولویت‌های اصلی و عاجل رسیدگی تمامی تشکل‌های فراگیر صنفی و اقتصادی این حوزه برای حل این بحران قرار گرفته است.

خبرگزاری پانا / وب چین فاوا

تعارض منافع، مشکل اصلی بازار سرمایه است

محمدباقر قالیباف (رئیس مجلس) - ۲۸ آبان ۹۹

◀ تعارض منافع در بازار سرمایه

به طور کلی بازار بورس خوب باید دو ویژگی؛ قدرت نقدشوندگی و تامین سرمایه بخش های تولیدی را داشته باشد. با بررسی این دو شاخص در شرایط فعلی بازار، می توان گفت که امروز بازار بورس در مسیر درست خود نیست. تعارض منافع که در سطوح و لایه های مختلف وجود دارد مانع اصلی حل مشکلات بورس است و باید حل شود. خبرگزاری خانه ملت

گریز از تضاد منافع در مجلس: نظارت پارلمانی یا فراپارلمانی؟

روزنامه اعتماد - ۲۹ آبان ۹۹

◀ تعارض منافع در مجلس

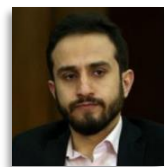
هنوز متنی رسمی تحت عنوان طرح نمایندگان برای اصلاح هیات نظارت بر رفتار نمایندگان منتشر نشده اما آنچه رسانه های اصولگرایی چون تسنیم منتشر کردند، حاکی از آن است که بیشترین توجه طراحان طرح اصلاح سازوکار هیات نظارت بر رفتار نمایندگان، بر ترکیب اعضای آن است. دوره های گذشته گفته شده بود که عضویت نمایندگان در هیات نظارت مصداق بارز تعارض منافع است و از این رو این هیات عملاً از انجام صحیح وظایف خود بازمانده است. نمایندگان مجلس یازدهم برای رفع این معضل، رییس کمیسیون حقوقی و قضایی مجلس را کنار ۳ نفر از نمایندگان مجلس به عضویت این هیات درآوردند و همزمان یک حقوقدان شورای نگهبان به انتخاب دبیر و یک قاضی دیوان عالی کشور به انتخاب رییس قوه قضاییه را در شرایطی به عضویت این هیات درآوردند. اما مشکل آنجاست که حضور حقوقدانان شورای نگهبان در این هیات شرایطی را رقم می زند که نمایندگان از ترس ردصلاحیت عملاً تن به خواست شورای نگهبان خواهند داد و این مشکلی است که باید برای آن راه حلی اندیشید.

 روزنامه اعتماد

برداشته شدن انحصار و تعارض منافع راهی برای رونق اقتصادی

سیدمحمد صادق الحسینی (کارشناس اقتصادی) - ۳۰ آبان ۹۹

◀ تعارض منافع در حوزه های انجمنی و مدنی

دعوی وکالت کسب و کار نیست داستان لابی وکلا برای حفظ انحصار است. اگر وکلا مشمول رقابت شوند یک تشکل انحصاری نمیتواند مجوز وکالت را محدود و فارغ التحصیلان حقوق را بیکار کند. برای رشد سرمایه گذاری و رونق اقتصادی، نرخ بهره و نرخ ارز آنقدر مهم نیست که برداشته شدن انحصار و تعارض منافع مهم است. همانطور که در ماجرای قیر، ارز ۴۲۰۰، بورس و انحصار داروخانه ها ایستادیم اینجا هم علیه ذینفعان که منافع خصوصی را جایگزین منافع عموم می کنند می ایستیم.

 اقتصاد آنلاین

بخشنامه تعارض منافع، فتح بابی برای مبارزه با فساد است

علی بختیار (عضو کمیسیون انرژی مجلس) - ۲۹ آبان ۹۹

◀ تعارض منافع در سازمان بهزیستی

بخشنامه تعارض منافع در سازمان بهزیستی کشور اقدام خوبی است که برگرفته از قانون منع اشتغال کارکنان دولت است. در بند یک این بخشنامه بهتر است به طور صریح به ممنوعیت تمامی افراد شاغل در بهزیستی از جمله کارشناسان نیز پرداخته شود تا ضمن شفافیت بیشتر از جامعیت برخوردار شود. ابتدا باید همه قوانین و مقررات در یک نظامنامه‌ای شفاف در اختیار عموم قرار گیرد تا فرد متقاضی برای دریافت مجوز متوسل به پارتی و رشوه نشود؛ اما متأسفانه شاهدیم که در کشور برای افراد عادی مجوزها به سختی صادر می‌شود. لذا اگر بخشنامه تعارض منافع در سازمان بهزیستی کشور به صورت جامع اجرا شود فتح بابی برای مبارزه با فساد خواهد بود.

توضیح خبرنامه: خبرنامه هفتگی مدیریت تعارض منافع نمی‌تواند انتساب دقیق اظهارات عضو کمیسیون انرژی مجلس به بخشنامه تعارض منافع سازمان بهزیستی را تایید کند. چه بسا این اظهارنظر ناظر بر بخشنامه اخیر وزارت نیرو بوده است. با این حال خبر مذکور به نقل از منبع اصلی ذکر شده است.

📄 سایت سازمان بهزیستی کشور

راه حل کنترل تورم و نقدینگی را باید در جای دیگری یافت

سید موید علویان (معاون سابق وزارت بهداشت) - ۱ آذر ۹۹

◀ تعارض منافع در حوزه سلامت

پس از انتشار نامه استعفای ملک‌زاده از سمت معاونت تحقیقات وزارت بهداشت، دکتر سید موید علویان، دانشمند برتر منتخب فرهنگستان علوم پزشکی کشور، در نامه‌ای به نمکی، ضمن اشاره به «بحث تصدی همزمان دو شغل از سوی برخی مسوولین و تضاد منافع و تاسیس شرکت‌های دارویی و رانت در فروش داروی مایجتاج مردم» از عملکرد بد معاونت تحقیقات وزارت بهداشت، به خصوص در دوره‌ای که ملک‌زاده این سمت را برعهده داشت، انتقاد کرده است. وی از وزیر بهداشت درخواست کرد که نسبت به تشکیل "کمیته عالی" بررسی عملکرد معاونت تحقیقات و فن آوری اقدام کند و مواردی نظیر تضاد منافع در شرکت‌های دارویی وابسته و ارتباط آن با فرضیه موثر بودن داروی سووداک در درمان کرونا و آسیبهایی که مردم از این طریق متحمل شدند، جهت گیری تحقیقات علوم پزشکی و توزیع بودجه‌های پژوهشی در مراکز کشور و عدم توجه به الگوهای اخلاق در پژوهش مورد بررسی قرار گیرد. یکی از مواردی که در بخشی از نامه علویان به نمکی آمده است و پیگیری حائز اهمیت شماره شده است: بحث تصدی همزمان دو شغل از سوی برخی مسوولین و تضاد منافع و تاسیس شرکت‌های دارویی و رانت در فروش داروی مایجتاج مردم است.

📄 خبرگزاری تسنیم / پایگاه خبری - تحلیلی الف

تحلیل تعارض منافع در فضای مجازی: موازی‌کاری مجلس با دولت در مدیریت تعارض منافع

افسانه شرکت

با وجود آنکه در اواسط سال ۱۳۹۸ لایحه "نحوه مدیریت تعارض منافع در انجام وظایف قانونی و ارائه خدمات عمومی" پس از تصویب در هیأت دولت برای طی مراحل قانونی به مجلس شورای اسلامی ارسال شد، اما نه تنها هنوز خبری از بررسی لایحه فوق به گوش نمی‌رسد بلکه کمیسیون‌های مختلف مجلس جداگانه به دنبال ارائه طرحی برای مدیریت تعارض منافع در حوزه خود هستند. از کمیسیون آموزش گرفته تا کمیسیون اجتماعی مجلس همگی به دنبال مدیریت این معضل هستند اما این موازی‌کاری‌ها نه تنها منابع مالی و انسانی را هدر خواهد داد که سرنوشت لایحه دولت را در هاله‌ای از ابهام فرو خواهد برد.

در هفته گذشته بار مطالب مرتبط با کلید واژه "تعارض منافع"، "تضاد منافع" و "منافع متعارض" بر دوش کانال‌های خبری در تلگرام بود. بطوریکه از ۳۶۳ مطلب منتشر شده و مرتبط، ۲۰۰ مطلب آن (معادل ۵۵٪) در کانال‌های خبری منتشر شد. توییتر اما با دارا بودن سهم ۲۵ درصدی از کل مطالب مرتبط بیشتر نگاه‌ها به تعارضات سیاسی بین کشورها معطوف بوده است. تنها ۳-۴ موضوع در توییتر با مفهوم تعارض منافع مورد نظر ما سنخیت دارد که در ادامه به توضیح آن‌ها می‌پردازیم. موضوعاتی همچون مبارزه با فساد از کانال تعارض منافع، بخشنامه مدیریت تعارض منافع در وزارت نیرو، طرح ارائه شده مدیریت تعارض منافع در کمیسیون اجتماعی مجلس از جمله موارد مورد بحث در فضای مجازی این هفته است. ضمن آنکه همچنان مواردی از استفاده نادرست کاربران از این مفهوم دیده می‌شود.

نگرانی‌ها از اجرای بخشنامه وزیر نیرو

۱۸ آبان ماه بود که وزیر نیرو، بخشنامه مصادیق تعارض منافع و نحوه پیشگیری از آن را ابلاغ کرد. به همین بهانه [پایگاه اطلاع‌رسانی وزارت نیرو](#) (پاون)، با محمد صالح اولیا معاون تحقیقات و منابع انسانی این وزارتخانه گفتگویی انجام داده است. این مصاحبه نه تنها در سایر کانال‌های تلگرامی خبرگزاری‌های مختلف بازتاب یافت بلکه تعدادی از کاربران نیز به آن واکنش نشان دادند. البته نه از منظر اینکه بخشنامه فوق ایراد دارد بلکه از این منظر که آن‌ها نگران بودند این بخشنامه نیز مانند بخشنامه وزیر آموزش و پرورش به درستی اجرا نشود. عده‌ای نیز از معتقدند این بخشنامه به طور کامل مصادیق را پوشش نداده است.

یکی از نگرانی‌های کاربران مربوط به طرح‌های انتقال آب به فلات مرکزی است. کاربری در اینستاگرام می‌نویسد: "با وجود و دیگر کارشناسان فلات مرکزی وزارت نیرو و منفعت بردن آن‌ها از پروژه‌های وزارت نیرو یعنی خود و خانواده‌ها و شهرشان از پروژه‌های تعریف شده در وزارت نیرو و طرح‌های انتقال آب منتفع می‌شوند و منافع آنها به طور مستقیمی با منافع ملی ایرانیان در تضاد است!" و ادامه می‌دهد: "[در این بخشنامه] هیچ اشاره‌ای به تعریف واقعی تعارض منافع

و مثلا وجود افراد اصفهانی و فلات مرکزی ایران در پروژه‌های وزارت نیرو به طور مثال در ارزیابی‌های زیست محیطی طرح‌های انتقال آب اشاره نمی‌کند!!"

به وضوح این کاربر نگران موقعیت‌هایی همچون ارتباطات خانوادگی و وابستگی با گروه‌های اجتماعی و قومی است که به نظرش اجرای بخشنامه را با چالش جدی روبرو می‌کند.

موازی کاری مجلس با دولت در طرح مدیریت تعارض منافع

با وجود آنکه در اواسط سال ۱۳۹۸ لایحه "نحوه مدیریت تعارض منافع در انجام وظایف قانونی و ارائه خدمات عمومی" پس از تصویب در هیأت دولت برای طی مراحل قانونی به مجلس شورای اسلامی ارسال شد، اما نه تنها هنوز خبری از بررسی لایحه فوق به گوش نمی‌رسد بلکه کمیسیون‌های مختلف مجلس جداگانه به دنبال ارائه طرحی برای مدیریت تعارض منافع در حوزه خود هستند. مشخص نیست که چرا مجلس به جای طرح و تصویب لایحه دولت که نتیجه دو سال مطالعه و بررسی است، به دنبال موازی کاری است؟

اولین زمره‌ها دو ماه پیش از کمیسیون آموزش و تحقیقات مجلس بلند شد. این کمیسیون با ارائه طرح مبارزه با تعارض منافع و ممنوعیت دانشگاه‌های غیرانتفاعی به دنبال مدیریت اشتغال همزمان در بخش آموزش عالی بود. کانال خبرنامه دانشجویان ایران از انتشار گزارش اظهارنظر کارشناسی این طرح خبر می‌دهد و می‌نویسد: "این گزارش دارای نکات قابل توجهی است، اما آنچه که در این گزارش به آن اشاره نشده، روشن شدن وضعیت مسئولینی است که با رانت ایجاد شده در موسسات دولتی صاحب دانشگاه غیرانتفاعی شده‌اند."

گزارش مرکز پژوهش‌های مجلس که در تاریخ ۱۳۹۹/۰۸/۱۹ منتشر شد طرح نمایندگان کمیسیون آموزش مجلس را به چالش کشیده است. این گزارش ضمن اذعان به ضرورت سامان‌دهی مناسب مراکز علمی کشور، طرح مذکور را حاوی ایرادات عمده‌ای از جمله ابهام در متن، اهداف و پیشنهاد طرح، عدم وجود دلایل توجیهی متقن، ضعف در نگارش، مغایرت با سیاست‌های کلی علم و فناوری و سیاست‌های کلی نظام قانون‌گذاری و نیز در تعارض با اصول ۱۱۰ و ۵۷ قانون اساسی می‌داند.

البته مرکز توانمندسازی حاکمیت و جامعه نیز مطلبی در نقد طرح فوق نوشته است. نویسنده متن معتقد است: "این طرح را باید به مثابه زنگ خطری قلمداد کرد، چرا که بیم آن می‌رود با شکل‌گیری و تداوم چنین رویه‌هایی، تعارض منافع از موضوعی کارشناسی و تخصصی به دستاویزی برای جهت‌گیری‌های سیاسی و جناحی تبدیل شود. مواجهاتی از این دست و چنین سیاست‌گذاری‌هایی در حوزه تعارض منافع، در خوش‌بینانه‌ترین حالت، نشان از آن دارد که تعارض منافع در نهادهای قانون‌گذاری مورد بدفهمی و سوءبرداشت واقع شده است."

پس از کمیسیون آموزش، نوبت کمیسیون اجتماعی مجلس بود تا در ۲۶ ام آبان ماه خبر از تصویب کلیات دو طرح مدیریت تعارض منافع و طرح سامان‌دهی استخدام کارکنان دولت بدهد. کانال تلگرامی خبرگزاری خانه ملت از زبان علی‌گودرزی، نایب رئیس کمیسیون اجتماعی مجلس می‌نویسد: "طرح مدیریت تعارض منافع زمینه رانت، سودجویی و هرگونه فساد را از بین خواهد برد و به افزایش اعتماد مردم نسبت به دستگاه‌ها منتهی خواهد شد."

در آخرین اظهار نظر مجلسیان، علی کریمی فیروزجایی عضو کمیسیون آموزش و تحقیقات مجلس در یک برنامه رادیویی می‌گوید: "هم اکنون در موضوع تعارض منافع خلأ قانونی داریم که باید قانون مربوطه نوشته شود. در همه جای دنیا قانون تعارض منافع وجود دارد اما در ایران قانون تعارض منافع نداریم". سوال این است که آیا نمایندگان مجلس از لایحه دولت خبر ندارند؟

هر چند ممکن است لایحه دولت ایراداتی نیز داشته باشد اما در حال حاضر بهترین اقدام نمایندگان مجلس بررسی و تصویب لایحه فوق در مجلس است. بخشنامه‌های سازمان بهزیستی، [وزارت آموزش و پرورش](#)، [وزارت نیرو](#) و در صدر آن‌ها وزارت راه و شهرسازی همگی حکایت از آن دارد که بدنه دولت به اهمیت این موضوع در مبارزه با فساد و فقر پی برده‌اند، انتظار می‌رود مجلس نیز به جای موازی کاری در این راستا با دولت هم قدم شود.

عامل ریزش بورس کیست؟ لازمه مبارزه با فساد چیست؟

مهدی رباطی، مدیر عامل کارگزاری بورس بیمه ایران هفته گذشته توییتی در ارتباط با تعارض منافع موجود در ساختار بورس ایران داشت که به نظرم توضیح آن در تحلیل این هفته خالی از لطف نیست. رباطی در توییت خود به بحث ریزش بورس پرداخته و یکی از دلایل آن را ساختارهای بازار معرفی می‌کند. "متهم کردن مردم بعنوان مقصر ریزش #بورس که چند شب پیش هم در سیما مجدد بیان شد نهایت بی‌انصافی است و البته خلاف گویی آشکار، مقصر ریزش بورس واضح است، بخشی مربوط به سیاست‌گذاران است و بخشی هم ساختارهای بازار که به دلیل تعارض منافع اراده‌ای بر تغییر آنها نیست".

بدنه اصلی تصمیم‌ساز در بازار سرمایه ایران اساساً دولتی و حاکمیتی است بنابراین تشویق مردم به سرمایه‌گذاری در بورس توسط دولت‌مردان، بازار را که ماهیتاً بر پایه ریسک است به بازاری کم‌ریسک و گاهماً امن در ذهن مردم تبدیل کرد. لذا سقوط ناگهانی شاخص بورس بعد از آن همه تبلیغ دولت و هجوم مردم، وجود شبهه تعارض منافع دولت در این افت و خیزها را ایجاد می‌کند. آنچه آقای رباطی به دنبال بیان آن است همین ساختار دولتی بورس بوده که به دلیل منافع مالی بالای ذینفعان اراده‌ای برای تغییر آن وجود ندارد.

می‌خواهم در انتهای این یادداشت تحلیلی به رابطه فساد و تعارض منافع بپردازم. در ادبیات و مبانی نظری، تأکید می‌شود که هر تعارض منفعی مساوی با فساد نیست اما احتمال آنکه تعارض منافع بالفعل شده به فساد منجر شود بالاست. بنابراین گفته می‌شود یکی از راهکارهای اصلی مبارزه با فساد جلوگیری از وقوع تعارض منافع است. کاربری به نام Khan در توییتر با اشاره به جایگاه پایین ایران در شاخص‌های جهانی مبارزه فساد می‌نویسد: "در شاخص فساد، جزو بدترین‌ها هستیم، برای مبارزه با فساد باید تضاد منافع و حذف کرد باید شفافیت و بالابرد". یا کاربری دیگر با عنوان VGH می‌نویسد: "کشورهای دیگه هم این مشکل فساد و بخور بخور رو داشتن اما با وضع قوانین خوب به مرور زمان تا حد زیادی جلوش رو گرفتن. ایران هم باید این راه رو بره. یک نمونش اگر اجرا بشه، شفافیت و تعارض منافع و اصلاح نظام مالیاتی و مجازات فرارکنندگان مالیاتی". توییت‌هایی از این نوع نشانه‌های خوبی از درک جامعه ایرانی از اهمیت تعارض منافع است که می‌تواند به یک خواست ملی تبدیل شود.

پژوهشکده مطالعات توسعه

خبرنامه هفتگی مدیریت تعارض منافع

مجموعه مطالعه و پایش تعارض منافع در ایران - ۲۱

شماره بیست و یکم - ۲۴ تا ۳۰ آبان ۱۳۹۹

دبیر خبرنامه: سمانه سهرابی

مجری: مرکز توانمندسازی حاکمیت و جامعه جهاد دانشگاهی

